

İlkokul Düzeyindeki Yabancı Çocuklara Türkçe Öğretimi ile İlgili Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Çiğdem ÇEBİ¹

Öz

Türkiye'nin Suriye'de baş gösteren iç savaş nedeniyle göç alması, yabancı çocukların eğitim sistemine dahil olması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Mültecilerin misafir olmadıklarının anlaşılmasıyla birlikte yabancı çocuklara Türkçenin öğretilmesi süreci geniş bir boyut kazanmıştır. Eğitim çağındaki yabancı çocukların öğrenim hayatlarına kaldıkları yerden devam edebilmeleri için MEB bünyesinde projeler hayata geçirilmeye başlanmıştır. MEB, Suriyeli öğrencilerin Türk Eğitim Sistemi'ne dahil edilmesi amacıyla son olarak PIKTES projesini hayata geçirmiştir. Proje ile Suriyeli öğrenciler, Türk öğrencilerle aynı haklar kapsamında aynı eğitim öğretim hizmetlerinden yararlanma fırsatı elde etmişlerdir. Devlet okullarında Türk öğrencilerle birlikte eğitim gören yabancı öğrencilerin sisteme uyum sağlamaları zaman almıştır. Bunun en önemli nedeni dil engelidir. Dilini bilmediği bir eğitim ortamında bulunan öğrenci, derslerine ve sınıfına uyum sağlamada zorlanmaktadır. Bu durum hem öğrenci hem de sınıf öğretmeni tarafından zor bir süreç haline gelmektedir. Bu çalışmanın amacı, sınıfında yabancı öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretimi sürecinde karşılaştıkları problemleri tespit etmek ve çözüm önerileri sunmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim/fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu, yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi deneyimlerinin anlamlandırılması sürecinde görüşlerinin alınması istenen sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmanın veri analizinde öğretmenlerin görüşlerinin anlam ve cümleleri analiz edilerek, alıntılarla desteklenmiştir. Bu kapsamda İstanbul İli Büyükçekmece İlçesi'nde kamu okullarında görevli, 21 sınıf öğretmenin yabancılarla Türkçe öğretimi sürecindeki görüşleri alınmış ve analiz edilmiştir. Katılımcıların görüşme formundaki cevaplarının analizinde en büyük problem durumunun, yabancı öğrencilerin dil eğitimi almadan okula başlamaları olduğu

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, cigdemcebi@stu.aydin.edu.tr ORCID ID: 0009-0009-7020-5515

Kaynak gösterme: Çebi, Ç. (2024). İlkokul düzeyindeki yabancı çocuklara Türkçe öğretimi ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Aydın TÖMER Dil Dergisi* 9(2), 273-306.

Geliş tarihi: 25.07.2024 – Kabul tarihi: 22.09.2024 DOI: 10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v09i2005

görülmüştür. Problem durumuna karşı geliştirilen çözümlerin analizinde de öğrencilerin okul öncesinde dil eğitimi almaları gerektiği düşüncesi ilk sırada yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yabancı çocuk, Türkçe öğretimi, öğretmen görüşleri, PIKTES*

Evaluation of Teachers' Views Teaching Turkish to Foreign Children at Primary School Level

Abstract

Turkey's influx of immigrants due to the civil war in Syria has made it necessary to integrate foreign children into the education system. With the realization that refugees are not merely temporary guests, the process of teaching Turkish to foreign children has gained greater importance. Various projects have been implemented under the Ministry of National Education (MEB) to enable foreign children of school age to continue their education. The latest project, PIKTES, was launched by MEB to integrate Syrian student into the Turkish education system. Through this project, Syrian students gained the opportunity to benefit from the same educational services and rights as Turkish students, It took time for foreign students, who attend public schools alongside Turkish students, to adapt to the system. The main reason for this delay was the language barrier. Students who do not know the language find it difficult to adapt to their lessons and classes, making the process challenging for both the students and their teachers. The aim of this study is to identify the problems faced by classroom teachers in teaching Turkish to foreign students and to offer possible solutions. The study employed a qualitative research method using the phenomenological design. The study group consisted of classroom teachers whose opinions were sought regarding their experiences in teaching Turkish to foreign students. In the data analysis, the teachers' views were analyzed by examining their meanings and sentences, supported with quotes. In this context, the opinions of 21 classroom teachers working in public schools in Büyükçekmece district of Istanbul regarding the process of teaching Turkish to foreign students were collected and analyzed. The biggest problem identified in the analysis of the participants' responses was that foreign students began school without receiving any language

education. In the analysis of the proposed solutions to this problem, the idea that students should receive language education before starting school emerged as the primary suggestion.

Keywords: *Foreign children, Turkish language teaching, Teacher opinions, PIKTES*

Giriş

Türkiye, Suriye’deki iç savaş sebebiyle ülkelerini terk eden mültecilere 2011 yılından itibaren ev sahipliği yapmaktadır. Suriyeli mültecilerin kitlesel göç hareketi barınma, gıda, sağlık gibi temel ihtiyaçların yanında eğitim ve iş ihtiyaçlarını da ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyaçlara hizmet üretebilmek için istikrarlı bir politika yürüten Türkiye, çeşitli proje ve etkinlikleri yürürlüğe koymuştur (Eyüp, 2017). Türkiye, Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapma ve onlar için şehirler inşa etme konusunda önemli bir görev üstlenmiştir. Mülteciler, sayılarının artması ve ihtiyaçlarının karşılanması için kamplar dışına yerleşme ihtiyacı duymuşlardır. Bu sebeple Suriyeli mültecilerin statüsü, uzun vadeli yer değiştirme olasılığı dikkate alınarak yeniden tanımlanmış ve bu statüleri kapsamında politika yürütülmesi gerektiği ortaya çıkmıştır (Aydın ve Kaya, 2017).

2013 yılında Suriyeli vatandaşların kabulü ve barındırılmasına ilişkin yönerge ile Türkiye, sınır komşusunu koruma kapsamına almıştır. Bu süreçte Uluslararası Mülteci Hukuku kapsamında Suriyeli mültecilere “geçici koruma” hakkı verilmiştir (Boylu ve Işık, 2019). Suriyeli mülteciler, 2014 yılında “Yabancılar ve Uluslararası Koruma” kanununun yürürlüğe girmesiyle birlikte geçici koruma statüsü kazanmışlardır. Geçici koruma statüsü, açık kapı ve geri göndermeme ilkelerini ve geçici süreli koruma durumlarını kapsamaktadır. Ekim 2014’te geçici koruma kapsamına alınan Suriyelilerin sağlık, eğitim ve sosyal yardım haklarını kazanmalarının ardından aynı yıl yürürlüğe giren Yabancılar Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri genelgesi ile Suriyelilere yönelik eğitim faaliyetleri bir standarda bağlanmıştır (Tunga vd., 2020).

Türkiye’de geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin sayısı 27.06.2024 tarihi itibarıyla 3.112.683’tür. İllere göre dağılıma bakıldığında 27.06.2024 tarihli veriye göre 530.506 Suriyeli ile İstanbul birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada 460 bin civarında Suriyeli ile Gazian-

tep ilimiz bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise 430 bin ile Hatay gelmektedir (UNİCEF 2022).

Suriyeli mültecilerin ve yabancıların Türk toplumuna daha iyi entegre olabilmeleri için Türk kültürünü tanımaları büyük bir öneme sahiptir. Çünkü entegrasyon hem kültürel devamlılık hem de toplumsal etkileşim ile gerçekleşmektedir. Bu sebeple mültecilere yardım etmek, hayatlarını kurtarmaya yönelik çabalardan fazlasını gerektirmektedir. Ayrıca zorunlu göç kapsamında gelen mültecilerin eğitim öğretim çağındaki çocuklarının kayıp nesil olmaması için eğitim ihtiyaçlarının karşılanması çok önemlidir (Büyükkiz, 2016).

Türkiye'ye iltica eden Suriyelilerin günlük hayatta ve eğitime uyum sürecinde karşılaştıkları en büyük problem dildir. Sayıları gün geçtikte artan mültecilerin ülkemizdeki yaşam koşullarına ayak uydurabilmeleri için dil engelini aşmaları gerekmektedir. Zorunlu göç sonucu ülkemize gelen Suriyelilerin yaklaşık 1.124.353'ü zorunlu eğitim çağındadır. Diğer ülkelerden gelen yaklaşık 400 bin çocuk ile bu sayı 2 milyonu bulmaktadır. Türkiye, bir milyondan fazla Suriyeli çocuğa nitelikli eğitim hizmeti sunmak için uygun politika izlerken aynı dönemde Afganistan, Irak, İran gibi ülkelerden gelen çok sayıda göçmene de ev sahipliği yapmaktadır. Eğitim çağında bulunan bu çocukların eğitime entegrasyonu için çalışmalar başlatılmış ve projeler hazırlanmıştır (Ulukuş ve Tümtaş, 2023:483).

Bu bağlamda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan projelerle yabancı çocuklar, Türk Eğitim Sistemi kapsamına alınmıştır. Bu projelerden en önemlisi yabancı çocukların Türk okullarında eğitim öğretim sürecine katılmasını destekleyen PIKTES projesidir. Proje ile yabancı çocukların hem Türkçe öğrenmesi hem de eğitim-öğretim faaliyetlerine katılması amaçlanmıştır. Böylelikle çocuklar yaş düzeylerine göre sınıf ortamlarına dahil edilerek ilk ve orta düzeydeki okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmektedirler. PIKTES projesi başlangıçta Suriyeli sığınmacı çocukların eğitim-öğretim faaliyetlerini desteklemesi amacıyla oluşturulmuş bir proje olmakla birlikte zamanla tüm sığınmacı çocukları kapsamı altına almıştır.

Yabancı öğrencilerin Türk eğitim sistemine dahil edilmesi için yürütülen projelerin önemi inkar edilmemekle birlikte, sürecin işleyişinde bir takım

problemler yaşanabilmektedir. Bunun en önemli sebebi ise öğrencilerin dil eğitimi almadan okullara yerleştirilmeleridir. Türkçeyi hiç bilmeyen bir öğrencinin sınıfına uyum süreci uzun zaman almakta ve yetersiz kalmaktadır. Öğretmen ise yabancı öğrencinin dil edinme süreci ile başlı başına ilgilenmek zorunda kaldığı için, eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmede zorlanabilmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda deneyimi olmayan sınıf öğretmenleri de süreci zamanlama ve tamamlama konusunda zorluk çekmektedir. Birinci sınıfa başlayan yabancı öğrenciler okuma yazma faaliyetlerinde normal öğrencilerle birlikte süreci takip etmektedir. Onlar için ayrı çalışma kitapları hazırlanmış olsa da program çok benzer olduğundan diğer öğrenciler ile aynı kitapları kullanmaktadırlar. Türkçe öğretiminde özellikle dil becerilerinin kazandırılmasında ciddi problemler yaşanmaktadır. İletişim konusunda sıkıntı yaşayan öğrenci ve öğretmenin, aralarında bağ kurma çabaları da yarım kalmaktadır. Aile ile de iletişim kurmakta sıkıntı yaşayan öğretmen, öğrencisiyle ilgili geri bildirim yapamamaktadır. Dil bilmeyen öğrenci arkadaşlarından uzaklaşmakta, kendini yalnız hissetmektedir. Öğrencilerin arkadaşlarıyla iletişim kuramaması bazı sorunları beraberinde getirmektedir. Bu durum öğrenciyi yalnız kalmaya mecbur ettiği gibi kavga ve anlaşmazlıklara da neden olabilmektedir (Turan ve Fansa, 2021).

Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu

Türkiye ile Suriye arasında komşuluk ve aynı dine mensup olmalarından kaynaklı benzerlikler bulunsa da önemli boyutlarda farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle kültür farklılığı belirgin bir şekilde ortadadır. Yabancıların göç ettikleri ülkeye uyum sağlayabilmeleri için o ülkenin yaşam tarzını, kültürünü ve en önemlisi de dilini bilmeleri gerekir. Bu sebeple ülkemize göç eden Suriyelilerin toplumsal yaşama ve eğitim sistemine dahil olmaları için dil bariyerini aşmaları gerekmektedir (Eyüp, 2017). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından açık şekli ile tanımlanan Temel Eğitim Hakkı uygulamalarına, ekonomik durumlarına, sağlık veya kültürel durumlarına bakılmaksızın her çocuğun eğitim ve öğretim hakkından yararlanması ilkesini kapsamaktadır. Göçmen çocukların eğitime entegrasyonlarının sağlanabilmesi için atılan ilk adım 2011-2013 tarihleri arasında kurulan göçmen kamplarıdır. Geçici koruma statüsündeki çocukların bu kamplarda kurulan çadır, konteynır ve prefabrik okullar aracılığıyla eğitim ihtiyaçları karşı-

lanmaya başlanmıştır. Kamplarda okullaşma oranı nispeten yüksek olsa da bu düzey yüzde 15-20 civarındadır. Kamp dışında yaşayan Suriyeli öğrencilerin ise çok az bir kısmı okula gidebilmektedir. Kamp dışında eğitim almalarına olanak sağlayacak imkanlar yetersiz olduğu gibi ailelerin çocuklarını okula göndermektense çalışmaya yönlendirmeleri ayrıca önemli bir faktördür (Tunç, 2015).

2014-2015 tarihlerinde Suriyeli çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) açılmıştır. Geçici Eğitim Merkezlerinde Suriyeli çocukların yarıda kalan eğitimlerine devam edebilmeleri için kapsamlı çalışmalar başlatılmıştır. Bu dönemde Suriye müfredat programı, Suriye gönüllü eğitim personeli (SGEP) yardımıyla Arapça gerçekleştirilmiştir (UNICEF, 2022).

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti, Suriyelilerin misafir olmadıklarının anlaşılmasıyla Suriyeli nüfusu Türk eğitim sistemine entegre etme durumuyla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'deki kamu eğitim sistemi çoğunlukla tek dilli bir yaklaşıma sahiptir. Bu sebeple Suriyeli çocuklar bu duruma kolaylıkla uyum sağlayamamaktadır. Türkiye'deki kamu eğitim sistemine göçmen ve mültecilerin entegre edilebilmesi için bir program oluşturulması gerekmiştir (Aydın ve Kaya, 2017).

Millî Eğitim Bakanlığı, Suriyeli çocukların Türk toplumuna entegrasyonu için devlet okullarında öğrenim görmelerine dayalı çalışmalar başlatmıştır. Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine entegre edilmesi nedeniyle Türkiye'nin eğitim politikası gereği Suriyeli öğrenciler Türk öğrencilerle aynı haklara sahip olarak aynı hizmetlerden yararlanmaya başlamışlardır (UNICEF, 2022).

2021 yılının Kasım ayı verilerine göre Suriyeli çocukların yüzde 65'i devlet okullarına devam etmektedir. Yaklaşık 400.000 Suriyeli çocuk ise okula devam etmemektedir. Suriyeli çocukların yüzde 75'i ilkökula kayıtlı iken yüzde 43' ü ise liseye kayıtlıdır. Eğitim kademesi arttıkça Suriyeli çocukların okullaşma oranları azalmaktadır. Bu duruma birçok etken sebep olabilmektedir. Sosyoekonomik açıdan dezavantajlı ailelerin çocuklarını okula göndermek yerine ihtiyaçlarının karşılanması için çalışmalarını tercih etmeleri bu sebeplerden bir tanesidir. Göçmenlere yönelik olumsuz tepkiler ve düşük uyum entegrasyonu da bu faktörler arasındadır. En

önemli faktörler arasında hiç kuşkusuz ki düşük dil yeterliliği gelmektedir (UNICEF, 2022).

Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar için Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES)

Suriyeli misafir öğrencilere belirlenen merkezlerde ve kamplarda gerçekleştirilen “Türkçe Öğretim Projesi”, Suriyelilerin misafir olmadığına anlaşılmasıyla başka boyutlara taşınmıştır. Bu sebeple kalıcı çözümler bulma adı altında daha kapsamlı projelerin geliştirilmesi yoluna gidilmiştir.

AB ve Türkiye arasında mülteciler için imzalanan Mali Yardım Programı (FRIT) kapsamında 300 milyon avruluk bir bütçeyle Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES) oluşturulmuştur. Bu proje ile geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların dil ve uyum problemlerinin çözümü adına çalışmalar başlatılmıştır. PIKTES, Suriyeli çocuklara eğitim desteği verilmesine yönelik olarak Suriyeli nüfusun büyük çoğunluğunun yaşadığı 26 ilde hayata geçirilmiştir (UNICEF, 2022). Bu proje, Suriyeli çocukların eğitime entegrasyonu için gerçekleştirilen son projedir. Suriyeli vatandaşların geçici koruma statüsü ile ülkemize yerleşmeleri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi faaliyetlerinin hız kazanmasına neden olmuştur. Suriyeli mülteci çocuklara Türkçe öğretmek için geçici süreli (sözleşmeli) görevlendirilen öğretmenler Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı ve Sınıf Öğretmenliği bölümü mezunlarından oluşmaktadır. Pilot olarak seçilen okullarda oluşturulan uyum sınıflarında görevli Türkçe öğreticiler, Suriyeli öğrencilere dil öğretmekle görevlendirilmişlerdir. Türkçe öğreticisi olarak görev yapan öğretmenler hem MEB bağlı devlet okullarında hem de Geçici Eğitim Merkezlerinde (GEM) görev yapmakla yükümlü oldukları belirtilmiştir. (Moralı, 2018:1428-1429). MEB’e bağlı devlet okullarında ise Suriyeli öğrenciler yaş düzeylerine göre sınıflara yerleştirilmekte, öğrenimlerini normal öğrenim gören Türk öğrencilerle birlikte gerçekleştirmektedirler. PIKTES projesi kapsamında 2016 yılında sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenler 40 saatlik kursa tabi tutulmuş, süreç ile ilgili olarak bilgilendirilmişlerdir.

Türkçenin hem yurt içinde hem de yurt dışında daha sistematik bir şekilde öğretimi için, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı PIKTES ve Türkiye Maarif Vakfı’nın iş birliğiyle “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı

hazırlanmıştır. PIKTES, Suriyeli sığınmacı çocukların eğitime kazandırılması amacıyla, “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi” adı altında 03.10.2016 tarihinde uygulamaya konulmuştur (UNİCEF, 2022).

PIKTES projesi; Türkçe öğretimi, öğretmen eğitimleri, Suriyeli öğrencilere kırtasiye malzemesi desteği, ders kitabı ve eğitim materyali temini, destekleme ve yetiştirme kursları, Türkçe dil sınav sistemi, rehberlik faaliyetleri, aileler için seminerler, ölçme ve değerlendirme, idare ve diğer personel için eğitimleri ve farkındalık etkinliklerini kapsamaktadır (Boylu ve Işık, 2019:898).

PIKTES projesinin amacı, yabancı nüfus yoğunluğu yüksek 29 projede yabancı çocuklar için örgün eğitim sisteminde (okul öncesi eğitimden ortaöğretim sonuna kadar) kayıt, okula devamlılık ve bir üst kademeye geçişi artırmaktır.

Öğrenci Yerleştirme Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2017 yılından itibaren, Millî Eğitim Bakanlığı çalışanlarını kapsayıcı eğitim konusunda eğitmeye başlamıştır. Sınıfında yabancı uyruklu öğrenci bulunan Millî Eğitim Bakanlığı kadrosundaki öğretmenleri için Kapsayıcı Pedagojik Bilgi ve Becerilerinin Geliştirilmesi programı uygulamaya konulmuştur. Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı 26 il başta olmak üzere Türkiye genelinde toplam 107.938 öğretmen, eğitici öğretmenlerin liderliğinde 40 saatlik bir program kapsamında eğitim görmüştür (UNİCEF, 2022).

PIKTES Projesi ile sığınmacı çocukların çok fazla olduğu okullarda uyum sınıfları oluşturulmuştur. MEB, yabancı öğrencilerin Türkçe dil becerilerini artırmak için yabancı öğrenciler uyum sınıfları girişimini gerçekleştirmiştir. 6 Ekim 2019 tarihinde okullara gönderilen genelge ile Türkçe yeterlilik sınavında 60 puanının altında puan alan 3 – 12. Sınıf öğrencilerinin uyum sınıflarına alınacakları belirtilmiştir. Uyum sınıfları, Suriyeli öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu ve fiziki şartları mümkün olan okullarda açılmıştır. Fiziki şartları uygun olmayan okullarda uyum sınıfları açılmamıştır (UNİCEF, 2022).

Uyum sınıfı olmayan devlet okullarında ise öğrenci yaş düzeyine göre normal öğretim yapan sınıflara yerleştirilmektedir.

Problemin Önemi ve Amacı

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında gerçekleştirilen çalışmalar son yıllarda çok büyük bir hız kazanmıştır. Ülkemizde bulunan yabancılara Türkçe öğretimi adı altında birçok kurum ve kuruluş hizmet etmekte, Türkçe öğrenenlerin sayısı artmaktadır. Ülkemize zorunlu göç kapsamında gelen Suriyeli sığınmacıların durumları ise biraz farklıdır. Ekonomik gücü yeterli olmayan sığınmacıların Türkçe öğretimi kapsamındaki kurslardan yararlanmaları pek mümkün olmamaktadır. Eğitim çağındaki Suriyeli sığınmacı çocuklar için çeşitli projeler MEB bünyesinde gerçekleştirilmektedir. Bu projelerle çocukların eğitimlerine kaldıkları yerden devam etmeleri için kapsayıcı programlar oluşturulmuştur. Geçici Eğitim Merkezlerinde ve kamplarda Suriyeli çocuklara Türkçe öğretimi olumlu sonuçlar vermiştir. Fakat sığınmacıların ülkemizde misafir olmadıklarının anlaşılmasıyla birlikte proje farklı bir boyut kazanmıştır. Bu kapsamda oluşturulan PIKTES projesi ile Suriyeli çocukların MEB bağlı devlet okullarında eğitim görmeleri yoluna gidilmiştir. MEB'e bağlı devlet okullarındaki sınıflara yaş düzeylerine göre yerleştirilen Suriyeli çocuklar, dil eğitimi almadan programın içinde yer almaktadırlar. Sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlere ise bu kapsamda 40 saatlik kurs verilmiş, proje ile ilgili bilgilendirme sağlanmıştır. Öğretmenler, Suriye ve diğer ülkelerden gelen yabancı öğrencilerinin eğitim öğretim sürecinde bazı problem durumlarıyla karşılaşabilmektedirler. Bu çalışma sınıfında yabancı öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin Türkçe Öğretimi sürecindeki deneyimlerini değerlendirmek ve öneride bulunma amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yabancı çocuklara Türkçe öğretimi alanındaki çalışma ve alt yapının yetersizliği bu çalışmanın problem durumudur. Bu bağlamda problem durumu şu alt başlıklar altında ele alınmaya çalışılacaktır:

1. Sınıfında yabancı öğrencisi bulunan öğretmenlerin PIKTES Projesi ile ilgili düşünceleri nelerdir?
2. Sınıfında yabancı öğrenci bulunan öğretmenlerin Türkçe Öğretimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
3. Sınıfında yabancı öğrenci bulunan öğretmenlerin Türkçe Öğretimi sürecinde karşılaştıkları problemlere karşı geliştirdikleri çözüm yolları nelerdir?

Yöntem

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni modeli kullanılmıştır. Fenomenoloji olarak da adlandırılan olgubilim deseni, bireyin bir olguyu deneyimlemesi sonucunda anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmak için kullanılan bir yöntemdir. Felsefe ve psikoloji disiplini temelinde gelişen olgubilim deseninin amacı, olgunun birey veya grupların deneyimleri ile nasıl anlamlandırıldığını ortaya çıkarmaktır. Olgubilim deseninde temel veri kaynağı görüşmelerdir. Gözlem, belge ve eserler görüşme sollarını yapılandırırken araştırmacıya veri kaynağı olabilmektedir (Çapar, M. C. ve Ceylan, M. 2022).

Etik Kurul Onayı

Çalışmanın etik kurul izni, İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurul Komisyonu'ndan 01.07.2024 tarih ve 2024/5 sayılı kararla alınmıştır. Etik kurul onayı ile sınıfında yabancı öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretimi süreci ile ilgili görüşleri görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu sınıfında yabancı öğrenci bulunan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma İstanbul İli, Büyükçekmece İlçesi bünyesindeki kamu kurumlarında görev yapmakta olan 21 sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme kapsamında gerçekleştirilmiştir. Kadın öğretmenler, kadın katılımcı (KK) ile erkek öğretmenler ise erkek katılımcı (EK) ile kodlanmıştır. Çalışmanın katılımcı grubuna ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: *Katılımcıların kıdem, cinsiyet ve yabancı öğrenci sayıları*

		Yabancı Öğrenci	
	Melekteki Kıdemi	Cinsiyeti	Sayısı
KK1	10-15 yıl	Kadın	4
KK2	20- Üzeri	Kadın	2
KK3	5-10 yıl	Kadın	5
KK4	15-20 yıl	Kadın	2
KK5	20- Üzeri	Kadın	2
KK6	10-15 yıl	Kadın	1

KK7	20- Üzeri	Kadın	5
KK8	10-15 yıl	Kadın	1
KK9	5-10 yıl	Kadın	1
KK10	20- Üzeri	Kadın	4
KK11	10-15 Yıl	Kadın	4
KK12	20- Üzeri	Kadın	1
KK13	20- Üzeri	Kadın	1
KK14	20- Üzeri	Kadın	4
KK15	5-10 yıl	Kadın	1
KK16	10-15 yıl	Kadın	3
KK17	20- Üzeri	Kadın	1
KK18	20- Üzeri	Kadın	1
EK1	20- Üzeri	Erkek	3
EK2	20- Üzeri	Erkek	1
EK3	20- Üzeri	Erkek	2

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri kaynağını sınıfında yabancı öğrenci bulunan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, sınıfında yabancı öğrenci bulunan ilkökul öğretmenlerinin Türkçe öğretimi sürecinde karşılaştıkları problemler ve bu problemlere dair çözüm önerilerini ortaya çıkarma amacıyla elde edilmiştir. Bu bağlamda yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Google form aracılığıyla öğretmenlere yedi açık uçlu soru yöneltilmiş, elde edilen veriler ışığında problem durumları temalara ayrılmıştır. Verilerin anlamlandırılabilmesi için katılımcılar cinsiyet ve meslekteki kıdemlerine göre kodlanarak kategorilere ayrılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, 5 ana tema etrafında toplanarak toplam 7 madde başlığı altında analiz edilmiştir. Temaların ele alınmasında problem cümleleri esas alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler betimsel analiz ile incelenmiştir. Betimsel analiz, gözlem, görüşme ve belge gibi veri toplama araçlarındaki konu ve soruların temalar halinde analiz edilmesidir. Amaç, soru ya da konulardaki alıntılarının

temalar halinde doğrudan alıntılarla analiz edilmesidir. Betimsel analizde dikkat edilmesi gereken önemli nokta, görüşme yapılan kişilere yöneltilen soruların bir başlık ya da cümle haline getirilerek temalar çerçevesinde yorumlanmasıdır (Ekiz, 2020). Olgubilim deseninde araştırmacı görüşmelerden elde ettiği metin üzerindeki önemli anlam ve cümleleri analiz eder. Elde ettiği analizleri, alıntılarla destekleyerek deneyimlerin bireylere göre anlamlarını vurgular (Çapar, M. C. ve Ceylan, M. 2022). Nitel araştırmalarda görüşme ile elde edilen veriler incelenerek kodlanır. Kodlanan veriler sentezlenerek bulgulara ulaşılır (Büyüköztürk, 2022).

Verilerin İnanırcılığı

Araştırmada verilerin inanırcılığının sağlanması için kişisel varsayımlardan, fikirlerden, deneyimlerden uzak durmaya çalışılarak, etik kurallara uymaya özen gösterilmiştir. Araştırmanın öğretmen görüşlerinin anlamlandırılması sürecinde doğrudan alıntılara yer verilerek güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın görüşme form aracılığıyla uygulanması, cevapların dijital ortamda kayıtlı olmasını sağlayarak geçerliliğini artırmaktadır.

Bulgular

Bu bölümde sınıfında yabancı öğrenci bulunan ilkokul öğretmenlerinin Türkçe Öğretimi sürecinde yaşadıkları problem durumları ve bu problem durumlarına karşı geliştirdikleri çözüm önerileri alt başlıklar halinde analiz edilmiştir.

1.Türk Eğitim Sisteminde Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) ile ilgili öğretmen görüşlerine yönelik bulgular

Tablo 2. *PIKTES projesine dair öğretmen görüşleri*

Görüşler	Katılımcı	f
Proje Faydalı	K1, K3, K4, K9, K16, K17, E1	7
Proje Kapsayıcı	K11, K15, K18	3
Proje Bilinmiyor	K2, E2, E3	3
Proje Geliştirilmeli	K5, K6, K7, K8, K10, K12, K13, K14	8

Sınıfında yabancı öğrenci bulunan ilkokul öğretmenlerinin önemli bir kısmı PIKTES projesinin gerekli ve sürdürülebilir bir proje olduğunu düşünmektedir. Hedeflenen kitlenin örgün eğitime katılabilmesi için projenin gerekli olduğunu belirten öğretmen görüşleri şöyledir:

KK11.Özellikle doğu ülkelerinden gelen aileler genellikle düşük gelir seviye ve eğitim seviyelerinin yetersiz olması sebebiyle bu ailelerin çocuklarının toplumla kaynaşması için birlikte eğitimin şart olduğunu düşünüyorum. Özellikle birlikte eğitim almaları suç oranlarını azaltabilir. (01.06.2024)

KK12.Hedeflenen kitlenin örgün eğitime katılımını sağlamakta olduğu için destekliyorum. Sürdürülebilir olması da çok önemlidir. (01.06.2024)

EK1.Çocukların gerek eğitim alanında başarılarının artması gerekse içinde bulunduğu toplum ile uyum sağlayabilmeleri için gerekli bir proje. (30.05.2024)

Projenin geliştirilmesi ve desteklenmesi gerektiğini belirten öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

KK5.Projenin gerekliliği açık ancak uygulamada eksiklikler var. (30.05.2024)

KK7.Doğru bir planlamayla verimli olabileceğini düşünüyorum. (30.05.2024)

KK8.Birinci sınıfta okumaya geçemeyen yabancı uyruklu öğrenciler 2. sınıfta PIKTES uyum sınıfına alınmalıdır. 3.sınıf çok geç olmaktadır. (30.05.2024)

KK13.Aslında iyi bir proje ama işlerliği ne kadar yeterli tartışılır. Geliştirilerek ve daha fazla öğrenciye ulaşması sağlanarak devam etmeli diye düşünüyorum. (01.06.2024)

KK14.Yeterli derecede kapsayıcı olmadığını düşünüyorum. Öğrenmeye ve uyum sağlamaya dayalı daha fazla proje, etkinlik, vs. düzenlenmeli. (02.06.2024)

PIKTES projesinin faydalı bir proje olduğunu belirten öğretmenler şöyle söylemiştir:

KK9.Güzel bir proje. Türkçe öğrenmeleri, okuma yazma öğrenmeleri ve uyum sağlamaları açısından çok faydalı. (30.05.2024)

KK18. Güzel ve anlamlı bir proje olduğunu düşünüyorum. (29.06.2024)
PIKTES, ile ilgili bilgisi olmayan öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

KK2. Bilgim yok. (30.05.2024)

EK2. Bilgim yok. (04.06.2024)

EK3. Yeterli bilgim yok. (06.06.2024)

PIKTES, ile ilgili öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde; projenin genel olarak geçerli ve kapsayıcı olduğu ifade edilmiştir. Projenin faydalı olduğu düşünülmekle beraber geliştirilmesi ve desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bir kadın ve iki erkek öğretmen PIKTES ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde yabancı çocukların Türk Eğitim Sistemi'ne dahil edilme sürecinin doğru bir planlama ile daha sistematik hale getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

2. Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmeleri sürecinde öğretmen ve öğrencilerin karşılaştıkları problemlere dair bulgular

2.1. Sınıfında yabancı öğrenci bulunan öğretmenlerin Türkçe Öğretimi ile ilgili problemlerine yönelik bulgular

Tablo 3. *Yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde öğretmenlerin yaşadıkları problemler*

Problemler	Katılımcı	f
Dil Becerileri	K3, K9, K10, K11, K12, K14, K15, K17, K18, E2	10
Ailenin Türkçe Bilmemesi	K4, K5, K6, K7, K8, K16	6
Devamsızlık	E3, K13	2
Kaynak Eksikliği	K1, K2	2
Problem yok	E1	1

Türkçe öğretiminde dil becerilerinin kazandırılmasında problem yaşandığını belirten öğretmen görüşleri şöyledir:

KK3. Dile hâkim olamamaları. (30.05.2024)

KK10. İletişim kurmakta çok zorluk çekiyorum. Öğretmek istediklerimi tam olarak anlatamıyorum. (30.05.2024)

KK12. Sadece dil bilmemek yanında, o kelimenin hangi nesneyi belirttiğini bilmesi de önemlidir. Ayrıca kendini ait hissetmezse daha da zorlaşmaktadır. (01.06.2024)

KK14.Konuşma, karşılıklı diyalog ve harf öğretimi sırasında problem yaşıyorum. Okumada ve yazmada gecikme en sık karşılaştığım sorunlardı. (01.06.2024)

KK18.Kelimelerin anlamlarını bilmedikleri için özellikle okuduklarını anlamada zorlandıklarını görüyorum. Bu nedenle de okudukları ile ilgili sorulan sorulara doğru yanıt vermekte zorlanıyorlar. Bu öğrencilerle Türkçede yaşadığım en büyük sıkıntı bu. (29.06.2024)

Öğrencilerin Türkçe bilmemelerinin bazı olumsuz davranışlara neden olduğunu belirten bir kadın öğretmenin görüşü şöyledir:

KK11.En önemli sorun tabii ki hiç Türkçe bilmemeleri. Hiç Türkçe bilmeyen öğrencilerimin davranışlarında sinirlilik ve agresifleşme görüyorum. (30.05.2024)

Evde Türkçe konuşulmamasının büyük bir dezavantaj olduğunu belirten öğretmenler şu ifadelerde bulunmuşlardır:

KK4.Ailelerin Türkçeyi az bilmesi öğretimi zorlaştırıyor. (30.05.2024)

KK8.Evde Türkçe konuşulmuyorsa, öğrenmeleri neredeyse imkânsız. Okuyabilseler de okuduklarını anlamıyorlar. (30.05.2024)

KK9.Yazmada ve okumada zorlanıyorlar. Çünkü evde konuşma pratiği yapılmayabiliyor. İletişimde sorunlar yaşanabiliyor. (30.05.2024)

KK16.Ailede Türkçe bilen olmaması nedeniyle öğrenilenlerin kısa sürede unutulması. (05.06.2024)

Yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi ile ilgili olarak görüşleri alınan ilkokul öğretmenlerinin yaşadıkları problemlerin geneli dil kaynaklıdır. Anlama, konuşma, iletişim kurma gibi becerilerinin kazanılmasında genel anlamda sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bununla birlikte ailenin Türkçe bilmemesi nedeniyle veli ile iletişim kurulamaması süreci olumsuz etkilemektedir. Okulda Türkçe öğrenim gören öğrencinin evde kendi dilini konuşuyor olması büyük bir dezavantaj olarak görülmektedir. Öğrencinin dil engelinin bazı davranış bozukluklarına neden olabildiği belirtilmektedir.

2.2. Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenimi ile ilgili sorunlarına yönelik bulgular

Tablo 4. *Yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde öğrencilerin karşılaştıkları problemler*

Problemler	Katılımcılar	f
Ailenin Türkçe Bilmemesi	K1, K3, K4, K6, K7, K8, E1, K13, K16	9
Dil Becerileri	K2, K5, K9, K10, K12, E2, K14, K18	8
Ötekileşme	K11, K15	2
Devamsızlık	E3	1
Problem yok	K17	1

Sınıfında yabancı öğrenci bulunan ilkokul öğretmenlerinden Türkçe öğretimi sürecinde karşılaşılan problemleri, öğrenci açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Öğrenciler açısından değerlendirildiğinde evde Türkçe konuşulmaması büyük bir problem durumu olarak değerlendirilmiştir. Bu problem durumuna ait öğretmen görüşleri şöyledir:

EK1.Çocuklar (özellikle küçük öğrenciler) kısa süre içinde dil becerilerini geliştiriyorlar. Ancak bazı öğrenciler aile içerisinde kendi dillerini sürekli kullandıkları için öğrenme sürecinin olumsuz etkilenmesi söz konusu olabiliyor. (30.05.2024)

EK2.Hem okumayı yazmayı hem de o dili öğrenmek aynı zamanda gerçekleşiyor. Kaldı ki evde Türkçe konuşmadıkları için ilerlemiyorlar ya da yavaş ilerliyorlar. (04.06.2024)

KK1.Türk dilinin yapısı ile ilgili problemler. Ailelerin Türkçe bilmemesi ve ilgisiz olması. Maddi imkansızlıklar. (30.05.2024)

KK4.Kendi dilleriyle karşılaştırmaları, ev ortamında az kullanılması öğrenmeyi zorlaştırıyor. (30.05.2024)

KK8.Sesleri unutuyorlar. Evde desteklenmiyorlar. Devamsızlık yapıyorlar. Defter, kitap getirmiyorlar. Ödev yapmıyorlar. Bu şartlarda eğitim mümkün mü? (30.05.2024)

KK13.Ailesinin hiç Türkçe bilmemesi ve evde Türkçe konuşulmaması. Onlara ayrıca bir Türkçe kursu açılmaması. (01.06.2024)

Bir kadın öğretmen Türkçe bilmeyen öğrencilerin aidiyet sorunu yaşayabildiğini şöyle belirtmiştir:

KK11.Öğrencilerin bazılarında içe kapanıklık gözlemliyorum. Türkçe bilmemelerinden dolayı arkadaşları tarafından dışlanma bu olayı pekiştiriyor. (30.05.2024)

Dil becerilerinin geliştirilmesi bağlamında karşılaşılan sorunlara dair görüşler aşağıdaki gibidir:

KK10.Öğrenciler dinlediklerini ve okuduklarını anlamada çok zorlanıyorlar. (30.05.2024)

KK12.Kelimenin karşılığını bilmiyorlar. İletişim sorunu oluyor. Aidiyet hissi geç oluyor. Kültüre uyum sağlanamıyor. (01.06.2024)

KK14.Konuşma, karşılıklı diyalog ve harf öğretimi sırasında. Okumada ve yazmada gecikme en çok karşılaştığım sorunlardı. (02.06.2024)

KK18.Türkçe dilini öğreninceye kadar anlamakta zorluk çekiyoruz. Okuyup yazıyorlar fakat okuduklarını anlamakta zorlanıyorlar. (29.06.2024)

Bir kadın öğretmen ise yabancı öğrencilerin herhangi bir problem yaşamadıklarını şu sözlerle ifade etmiştir:

KK17.Büyük bir problem yaşamıyorlar. Çocuk oldukları için daha çabuk uyum sağlayabiliyorlar. (09.06.2024)

Cevaplar analiz edildiğinde en büyük problemin Türkçenin az ya da hiç bilinmemesinden kaynaklı olduğu görülmüştür. Ailenin Türkçe bilmemesi, evde kendi dillerini konuşmaları problemlerin başında gelmektedir. Türkçenin az ya da hiç bilinmemesi nedeniyle okuma, anlama, konuşma gibi becerilerin gelişmediği ya da az geliştiği belirtilmiştir. Özellikle birinci sınıf öğretmenlerinin aynı anda hem Türkçeyi hem de okuma yazmayı öğretmeleri hem öğretmeni hem de öğrenciyi yormaktadır.

3.Yabancı öğrencilerin Eğitime Entegrasyonu ve Türkçe Öğrenme Becerisi Geliştirmeleri için Çözüm Üretilmesine yönelik Bulgular

3.1. Yabancı öğrencilerin eğitime entegrasyonu için çözüm önerileri

Tablo 5. *Yabancı öğrencilerin eğitime entegrasyonu için çözüm önerileri*

Çözüm Önerileri	Katılımcılar	f
Uyum Sınıfı Destekli Öğretim	K15, K17, K18	3
Aile Dil Kursu	K4, K6	2
Programlı Eğitim	K1, K5 K9, K12, K15, E1, E3	5
Okul Öncesi Dil Kursu	K3, K7, K10, K11, K13, K14, E2, K16	8
Ayrı Sınıf ya da Okul	K2, K8	2

Yabancı öğrencilerin eğitime entegrasyonu için verilen cevapların analizinde öncelikli sırayı dil kursları almaktadır. Yabancı öğrencilerin okula başlamadan önce dil eğitimi almaları gerektiğini belirten katılımcılar, en önemli çözümün bu olduğunu belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar okula devam eden öğrencilerin aynı anda dil sınıflarından yararlanmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Yabancı çocukların aileleri için de dil kursları açılmasının önemi belirtilmiştir.

Yabancı öğrencilerin okula başlamadan önce dil eğitimi almaları gerektiğini belirten öğretmen görüşleri şöyledir:

EK2.Önce yaş grubuna bakılmaksızın Türkçe öğretilmeli, sonra yaşına uygun sınıflara dağılımı gerçekleşmeli. (04.06.2024)

KK3.Sadece dil üzerine bir yıl eğitim almaları. (30.05.2024)

KK7.Önce basit düzeyde dil öğretilip sonra okula başlamaları uygun olabilir. (30.05.2024)

KK10.Yabancı öğrencilerin önce belirli merkezlerde Türkçe öğrenmeleri sağlanmalı daha sonra diğer öğrencilerle birlikte eğitim öğretim görecekları sınıflara alınmalı. (30.05.2024)

KK11.Kapsayıcı eğitim almış, deneyimli uzmanlar tarafından ön eğitimden geçmeleri ya da ek eğitim sunulmalı. (30.05.2024)

KK14.Yabancı öğrencilere yönelik okullar açılarak bir sene oryantasyon eğitimi verilerek sağlanabilir. (02.06.2024)

Yabancı öğrenciler için okullarda uyum sınıfı açılması gerektiğine dair öğretmen ifadeleri aşağıdaki gibidir:

KK5.Sınıflara kaynaştırılmalarını doğru bulmakla birlikte ilk yıl okul içe-

risinde çevirmen ya da gölge öğretmen olmalı. Bir uyum süreci ile başlatılmalı. (30.05.2024)

KK17. Öğrenciler hem Türk öğrencilerle aynı sınıfa devam etmeli hem de bazı ders saatlerinde ayrı bir sınıfta Türkçe ile desteklenmelidir. Ayrıca öğrencilerin ailelerine Türkçe dersi ile destek verilmelidir. (09.06.2024)

EK1.Sorun yaşayan öğrencilerin uyum sağlaması için daha yetkin öğretmenlerin rehberlik edebileceği eğitim ortamı oluşturulmalıdır. Yine sınıf ve branş öğretmenlerine konu ile ilgili seminer verilmesi sorunların çözümünü kolaylaştırır. (30.05.2024)

Ayrı okulları ya da sınıfları olmaları gerektiğini düşünen bir kadın öğretmen ifadeleri şöyledir:

EK2.Destek eğitimi verilmeli ve bu konuşma ve anlama üzerine olmalı. (04.06.2024)

KK2.Ayrı sınıf olmalı. (30.05.2024)

KK8.Ayrı okulları ya da sınıfları olmalıdır. Türkçe konuşamayan, Türkçe okuyup yazamayan çocuğun Türk öğrencilerle eğitim alması hem zaman kaybına hem de iletişim kuramama nedeniyle davranış bozukluklarına neden olmaktadır. (30.05.2024)

Yabancı öğrencilerin eğitime entegrasyonu adına sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımlarının desteklendiği ve dışlanmalarının engellendiği bir politika yürütülmesi gerektiğini savunan bir kadın öğretmen şöyle söylemiştir:

KK1.Ayrımcılık yapılmamalı, dışlanmaları engellenmeli, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımları desteklenmeli. Türkçe eğitimi ve kültürel uyum eğitimi verilmeli. Psikolojik ve maddi destek sağlanmalı. (30.05.2024)

Aile eğitimlerinin önemine dikkat çeken bir kadın öğretmenin fikri şöyledir:

KK4.Ailelerin de veli akademilerine katılmaları ile Türkçe öğretiminin desteklenmesi gerekiyor. (30.05.2024)

3.2. Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenim sürecindeki problemlerinin çözümüne dair bulgular

Tablo 6. *Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenim sürecindeki problemlerini çözmeye yönelik bulgular*

Çözüm Önerileri	Katılımcı	f
Dil Okulları	K1, K2, K6, K10, E2	5
Aile Dil Eğitimi	K4, K5, K12, K13, K16	5
Okul öncesi dil eğitimi	K7, K8, K14, K17, K18	5
Programlı Eğitim	E1, K3, K9, K11, K15, E3	6

Türkçe öğrenim sürecinde karşılaşılan problemlerin çözümüne dair görüşler değerlendirildiğinde dil eğitiminin önemi ayrıca vurgulanmıştır. Katılımcıların önemli bir kısmı yabancı öğrencilerin okula başlamadan önce dil eğitimi almaları gerektiğini savunmaktadır. Farklı kültürden gelen yabancı öğrencilerin kültürümüzü tanımaları için sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalarının önemi üzerinde durulmuştur.

Okul öncesi dil eğitiminin önemini vurgulayan öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir:

KK1.Türkçe öğretimi ayrı bir sınıfta ayrı bir öğretmenle olmalı. (30.05.2024)

KK6.Dile maruz kalmaları artırılmalıdır. (30.05.2024)

KK10.Yabancı öğrencilere ilk önce sadece yabancı öğrencilerin olduğu merkezlerde onlara özel ve sadece onların da konuştuğu dili bilen öğretmenlerle birlikte Türkçe öğretmek yaşanan problem çözülebilir. (30.05.2024)

KK14.Türkçe hazırlık sınıfı açılarak sorun çözümlenebilir. (02.06.2024)

KK18.Bu öğrenciler Türkçe öğrenimi için okula başlamadan önce ek çalışma ya da ders almalıdır. (29.06.2024)

EK2.Destek eğitimi verilmeli ve bu konuşma ve anlama üzerine olmalı. (04.06.2024)

Yabancı öğrencilerin ailelerinin Türkçe konuşamamasından kaynaklı sorunlara dair öğretmen görüşleri şöyledir:

KKK4.Bütüncül yaklaşım ile veli öğretmen öğrenci üçgeni birlikteliği ile. (30.05.2024)

KK8.Öncelikle Türkçe bilmeyen anne ve babaya ikamet veya vatandaşlık verilmemelidir. Anne baba evde Türkçe konuşmalıdır. Çocuk Türkçeyi bilerek okula başlamalıdır. (30.05.2024)

KK12. Tercümanlar olmalıdır. Proje desteklenmelidir. Veli eğitimleri olmalıdır. (01.06.2024)

KK13.Öncelikle aileleri Türkçe konuşma kursuna alınmalı. Bu dili ailede konuşmalarının çocuklarının gelişimi için önemli olduğu anlatılmalı. (01.06.2024)

Öğretmenlerin farklı kültürdeki öğrencilerle doğru iletişim kurmalarının önemine dikkat çeken bir erkek öğretmen şöyle belirtmiştir:

EK1.Öncelikle öğretmenlerin farklı kültürdeki öğrenciler ile doğru iletişimi sağlaması gerekir. Bu konuda öğretmenlere rehberlik edilmeli ve konunun uzmanları tarafından desteklenmelidir. Bununla birlikte sosyal ve kültürel etkinlikler ile yaşadıkları toplumu tanımaları ve benimsemeleri sağlanmalıdır. Doğru iletişim teknikleri, Türkçe dilini sevmelerini ve daha sağlıklı bir öğrenme süreci geliştirmelerini sağlar. (30.05.2024)

Yabancı öğrencilerin kaynaşması için sosyal aktivitelerin önemine dikkat çeken bir kadın öğretmen şöyle söylemiştir:

KK11.Yabancı uyruklu öğrencilerin kaynaşması için bol bol sosyal aktiviteler yapılmalı, sadece kitap üzerinden gidilmemeli. (01.06.2024)

Daha fazla materyal kullanılmasının faydalı olacağını savunan bir kadın öğretmen şöyle belirtmiştir:

KK9.Daha fazla materyal kullanılmalı. Daha fazla pratik yaparak, yaşayarak öğrenme odaklı olmalıdır. (30.05.2024)

Türkçe öğretimi sürecinde öğretmenlerin problemleri çözmeye yönelik cevaplara göre dil engelinin kaldırılması önemli bir esastır. Genel olarak bakıldığında cevapların çok önemli kısmının yabancı öğrencileri kazanma amaçlı olduğu görülmektedir.

4.Yabancı çocuklara Türkçe öğretimi ile ilgili öğretmenlerin kendilerini yeterli bulma düzeylerine ilişkin bulgular

Tablo 7. *Yabancı çocuklara Türkçe öğretiminde ilkökul öğretmenlerinin kendilerini yeterli bulma düzeyleri*

Düzeyley	Katılımcı	f
Yeterli deęilim	K1, K2, K5, K9, K10, K11, K12, E2, K18	9
Yeterliyim	K3, K6, K8, K13, K14, K16, E3, K7	8
Destek görmeliyim	K4, E1, K15, K17	3

Sınıfta yabancı öğrenci bulunan öğretmenlerin Türkçe öğretimi sürecinde kendilerini yeterli bulma düzeylerine verilen cevaplar analiz edildiğinde dokuz öğretmenin kendini yeterli görmediği tespit edilmiştir. Sekiz öğretmen ise kendini yeterli bulduğunu söylemiştir. Üç öğretmen ise zaman ve programın yetiştirilmesi bakımından yıpratıcı bir süreç olduğu fikrindedir. Bir kadın öğretmen ise kendini geliştirmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Yabancılara Türkçe Öğretimi alanında alınan eğitimlerin yetersiz olduğunu belirten öğretmen fikirleri aşağıdaki gibidir:

KK5.Eğitim almakla birlikte kendi öğrencim ile çok zorlanmasam da yeterli değil. (30.05.2024)

KK9.Yeterli görmüyorum. Bunun için ayrı bir eğitim alınmalıdır. (30.05.2024)

KK10.Yabancı çocuklara Türkçe öğretimi konusunda kendimi yeterli görmüyorum. Çünkü onların konuştukları dili bilmiyorum. (30.05.2024)

KK11.Kendimi yeterli görmüyorum. Almış olduğumuz kısa süreli eğitimler bizi tam anlamıyla donanımlı yapmıyor. Bu eğitimler aralıklı olarak sürekli verilmeli. Çünkü her zaman sınıfımızda yabancı öğrenciler olmuyor. Uygulama olmayınca unutulabiliyor. Ayrıca eğitim dinamik bir yapı, sürekli gelişim ve değişim var. (01.06.2024)

KK12.Maalesef yeterli bulmuyorum. (01.06.2024)

KK13.Bir ilkökul öğretmeni olarak yeterli görüyorum. Ama yine de bizler bu konuda eğitim alırsak daha yararlı olacaktır. (01.06.2024)

KK18.Yeterli bulmuyorum. (29.06.2024)

Yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi hususunda kendini yeterli görmekte birlikte geliştirmesi gerektiğini belirten öğretmen görüşleri şöyledir:

KK13. Bir ilkokul öğretmeni olarak kendimi yeterli görüyorum. Ama yine de bizler bu konuda eğitim alırsak belki daha yararlı olacaktır. (01.06.2024)

KK15. Kendimi daha da geliştirebilirim. (03.06.2024)

Bir kadın öğretmen ders saatinin yetiştirilmesinden kaynaklı sorunlar yaşadığını söyleyerek kendisini şöyle değerlendirmiştir:

KK17. Kendimi yeterli görüyorum ama ders saati olarak yeterli olamıyorum. Çünkü dersi müfredata göre işliyorum ve bu çocuklar için özel bir süre ve destek sağlanması gerektiğini düşünüyorum. (09.06.2024)

Zoru başardığımı ifade ederek kendini yeterli bulan bir kadın öğretmenin sözleri şöyledir:

KK6. Görüyorum. Daha önce okuttuğum öğrencilerimin başarılı bir eğitim öğretim hayatı oldu. Önce Türkçe okuma yazma öğretimi ile onları kazanabildim. Bu nedenle aile istekli olur desteklerse entegrasyonu sağlayabiliyorum. (30.05.2024)

5. Yabancı çocuklara Türkçe öğretiminde kültür farklılığından kaynaklı sorunlara dair bulgular

Tablo 8. Yabancı çocuklara Türkçe öğretiminde kültür farklılığından kaynaklı sorunların yaşanma düzeyi

Düzeyler	Katılımcı	f
Yaşıyorum	K1, K3, K4, K8, K9, K11, K12, K15	8
Yaşamıyorum	K5, K6, K7, K10, K13, K16, E3, K17, K18	9
Kısmen yaşıyorum	E1, K2, K14, E2	4

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde kültür farklılığından kaynaklı sorunların başında dil gelmektedir. Kültür farklılığından kaynaklı sorunların yaşanma düzeylerine bakıldığında katılımcıların yarısına yakını sorun yaşadığını ifade ederken yarısı sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Dört katılımcı ise kısmen problem yaşadığını belirtmiştir.

Kültür farklılığından ötürü problem yaşadığını belirten öğretmen görüşleri şöyledir:

KK8.Elbette. Dil en büyük zorluk. Ayrıca okul, öğretmen, ödev, sorumluluk gibi eğitim kültürü maalesef yabancılarda edinilmemiş. Yabancı veli, Türk eğitim sistemine uyum sağlayana kadar öğretmeni çok yoruyor maalesef. Deftere, kaleme para vermeyip öğretmenden beklmeleri, öğrenciyi boş boş okula göndermeleri ise öğretmeni yıpratıyor. (30.05.2024)

KK11.Beni en çok etkileyen sorun onların milli törenlerimize bakış açıları oldu. (30.05.2024)

Kültür farklılığından ötürü kısmen sorunlar yaşadığını belirten bir kadın öğretmen şöyle ifade etmiştir:

KK14.Kültür farklılığıyla ilgili sorunlar yaşamadım. Daha çok iletişim ve dil problemi ile ilgili sorunlar oldu. (01.06.2024)

Yabancı öğrencilere Türkçe Öğretiminde kültür farklılığından ötürü sorun yaşamadığını belirten bir kadın öğretmen şöyle söylemiştir:

KK17.Kültürel sorunlar yaşamıyorum ama öğrenci bütün kelimeleri tanıyamadığı için soruları cevaplarken zorlanabiliyor. Gerçek potansiyelini ve zekasını ölçme şansımız azalıyor. Bazı sınıflarda öğrenci dil yetersizliğini başarısızlık olarak gördüğü için kendini başarısız olarak görüyor. Halbuki öğrenci çok zeki olabiliyor. (09.06.2024)

Çok fazla kültürel sorun yaşamadığını belirten bir erkek öğretmenin sözleri şu şekildedir:

EK2.Çok fazla değil. Kültür farkı Karadenizli bir öğrencim ile Diyarbakırlı öğrencim arasında da var. (04.06.2024)

Bir kadın öğretmen de öğrencisinin küçük olduğunu belirterek sorun yaşamadığını şöyle dile getirmiştir:

KK7.Henüz küçük yaş grubu olduğu için sorun yaşamıyorum. (30.05.2024)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

PIKTES projesine dair öğretmen görüşlerine yönelik sonuçlar

PIKTES, yabancı öğrencilerin eğitim sistemine dahil edilmesi ve toplumla uyum sağlayabilmesi için önemli kabul edilmekle birlikte geliştirilmesi ve sürdürülebilir olması gereken bir proje olarak değerlendirilmiştir. Her öğrencinin eğitim sürecine katılması (KK15), toplumla kaynaşabilmesi için gerekli (KK11) bir proje olduğu belirtilmiştir.

Projenin gerekli olmakla birlikte uygulama kısmında eksikliklerin olduğu (KK5), daha sistematik olması gerektiği (KK6), doğru bir planlamayla verimli olabileceği (KK7) fikirlerini belirten katılımcıların projeden beklentileri bu yöndedir. Uyum sınıflarının 3. Sınıfta değil de 2.sınıfta açılması gerektiğini (KK8) belirten katılımcı projeyi bu bağlamda değerlendirmektedir. Proje ile ilgili bilgisi olmayan katılımcılar görüşlerini “Bilгим yok” olarak ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi sürecinde daha kapsamlı, etkinlik ve uygulamalarla yürütülen bir projenin varlığı öğretmenler tarafından gerekli görülmektedir. Bu bağlamda PIKTES projesinin kapsayıcı bir planlamayla öğretmen ve öğrencilerin beklentileri doğrultusunda desteklenmesi gerektiği sonucu elde edilmiştir.

Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmeleri sürecinde öğretmen ve öğrencilerin karşılaştıkları problemlere dair sonuçlar

Sınıfta yabancı öğrenci bulunan öğretmenlerin ve öğrencilerin karşılaştıkları en büyük problem dildir. Öğrencilerin Türkçeyi bilmeden eğitim ortamına dahil olmaları, programın yürütülmesinde gecikmelere ve zorlanmalara neden olabilmektedir. Okuduklarını ve dinlediklerini anlamada zorlanma (KK10), okuma ve yazmada gecikme, karşılıklı konuşma ve diyalogda sorun yaşama (KK14), dil karmaşası içinde kalma (KK3) belirtilen problem durumları arasındadır. Hem okuma yazmayı hem de dili aynı anda öğretmenin zor olduğunu (EK2), harf öğretimi sırasında sorun yaşadığını (KK14) belirten katılımcılar dil bilmeyen bir öğrenciye okuma yazma öğretmenin zorluğundan bahsetmişlerdir. İletişim kurmada ve öğretmek istediklerini tam olarak anlatmakta zorluk yaşadığını (KK10), karşılıklı anlaşmada zorluk yaşadığını (KK9) belirten katılımcılar iletişim sorununa dikkat çekmişlerdir. Öğrenci ve veli ile iletişim sürecinde karşılaşılan problemler programın yürütülmesinde gecikmelere neden olabilmektedir.

Evde Türkçe konuşulmamasının büyük bir problem durumu olduğunu belirten katılımcılar, öğrencilerin okulda öğrendiklerini evde tekrar etmediklerinden unutma sorunu ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Evde kendi dilini kullanan öğrencinin öğrendikleri okul ile sınırlı kalmaktadır. Aile desteğinin olmayışı (KK6), evde destek alamadıkları için yavaş ilerleme-

leri (KK7), evde Türkçe konuşulmadığı için dil karmaşası içinde kalmaları (KK3) belirtilen öğretmen görüşleri arasındadır. Ailenin Türkçe bilmemesinden ötürü çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamada sıkıntı yaşamaları da problem durumu olarak belirtilmiştir. Dil problemi yaşayan öğrencilerin bazılarında davranış bozuklukları görülebildiği, arkadaşları tarafından dışlandıkları da belirtilen problemler arasındadır.

Aile dil bilmediği için çocuğuna derslerinde yardımcı olamamakta, okul ihtiyaçları ile ilgilenememektedir. Dil becerilerinin kazanılmasında öğrenci kaygı yaşayabilmektedir. Özellikle birinci sınıfa başlayan öğrenci hem dil hem de okuma yazma öğrenme durumunda kalmaktadır. Dil becerilerinin kazanılmasında ciddi problemler yaşanması öğrencide davranış bozukluklarına neden olabilmektedir. Dil nedeniyle iletişim sorunu yaşayan öğrenci kendini dışlanmış ve yalnız hissedebilmektedir. Bu durum bazı öğrencileri devamsızlığa yönlendirmektedir.

Yabancı öğrencilerin eğitime entegrasyonu ve Türkçe öğrenme becerisi geliştirmeleri için çözüm üretilmesine yönelik sonuçlar

Yabancı öğrencilerin eğitim sistemine entegrasyonu için öğretmenlerin çözüm önerileri arasında dil eğitimi almanın önemi sıklıkla vurgulanmıştır. Yabancı öğrencilerin Türk Eğitim Sistemi' ne dahile edilmeden önce dil eğitimi almaları gerektiğini belirten katılımcılar çoğunluktadır. Önce basit düzeyde dil eğitimi verilerek okula başlamaları gerektiği (KK7), yabancı öğrencilerin önce belirli merkezlerde Türkçe öğrenerek, eğitim öğretim sınıfına alınmaları (KK10), Türkçe konuşan arkadaşlarıyla aynı okullarda olmalarının iyi olduğu ama ilk yıl Türkçe konuşma kursuna katılmaları gerektiği (KK13) görüşleri bu doğrultudadır. Yabancı öğrencilerin, sadece dil üzerine bir yıl eğitim almaları (KK3), onlar için Türkçe hazırlık sınıfı açılması gerektiği (KK14), yaş grubuna bakmadan Türkçe öğretilmesi ve sonra sınıflara kaynaştırılmaları (EK2), ön öğrenmelerinin değerlendirilmesinden sonra sınıflara dağıtılmaları (KK16) dil eğitiminin önemini belirtmektedir. Beklentileri bu doğrultuda olan katılımcılar sorunun çözümü için ikinci alternatif yol olarak uyum sınıfları ya da öğretmen seminerlerini vurgulamışlardır. Sınıf ve rehber öğretmenlere seminer verilmeli (EK1), öğrenciler Türk öğrencilerle birlikte eğitime devam ederken aynı anda ayrı bir sınıfta dil eğitimi almalı (KK17), öğrencilerin çevirmen öğretmen

rehberliğinde sınıflara kaynaştırılmaları (KK5), dil eğitiminin önemini ve öğretmen yeterliliklerini destekler niteliktedir.

Yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenim becerilerinin artırılması için öğrencilerin ve ailelerinin dil eğitimi almaları gerektiğini belirten katılımcılar, veli-öğrenci-öğretmen üçgeni ile bütüncül bir yaklaşımın önemine dikkat çekmişlerdir. Ailelerin de veli akademilerine katılması gerektiği (KK4), ailelerin çocuklarıyla Türkçe konuşmaları için dil eğitim almalarının önemi (KK6) katılımcı görüşleri arasındadır. Anne, babanın evde Türkçe konuşması ve çocuğun Türkçe bilerek okula başlaması (KK8), ailelerin önce konuşma kursuna katılması ve çocukların Türkçeyi ailede konuşarak öğrenmeleri (KK13) katılımcıların üzerinde önemli durduğu hususlardır. Yabancı öğrencilerin anasınıfından itibaren okula gönderilmesi (KK7) ve dile maruz kalmalarının artırılması (KK6) gerektiğini belirten katılımcılar, Türkçenin sıklıkla kullanılmasının önemine dikkat çekmişlerdir. Yaparak-yaşayarak öğrenmenin ve daha fazla materyal kullanmanın (KK9), sadece kitap üzerinden değil de bol bol aktivite ile desteklenerek öğrenmelerinin (KK11) önemi üzerinde durmuşlardır. Türkçe öğretiminin ayrı bir sınıfta ayrı bir öğretmenle yapılması (KK1), ayrı dil okulları ile gerçekleştirilmesi (KK2) gerektiğini savunan katılımcılar görüşlerini bu doğrultuda gerçekleştirmişlerdir.

Yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde öğretmenlerin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin sonuçları

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde yabancı öğrencilere Türkçe öğretim sürecinde kendilerini yeterli bulan öğretmenler olmakla birlikte yeterli bulmayan ve destek alması gerektiğini belirten öğretmenlerin görüşleri dikkate değerdir. Bazı katılımcılar, yeterli görmüyorum (KK1), hayır (KK2), maalesef (KK12), yeterli görmüyorum (EK2), yeterli bulmuyorum (KK18) kısa cevapları ile kendilerini değerlendirmişlerdir. Eğitim aldığı halde kendi öğrencisi ile zorluk yaşamasa da yeterli olmadığını (KK5), yeterli görmediği için ayrı bir eğitim alınması gerektiğini (KK9), onların konuştuğu dili bilmediği için kendisini yeterli görmediğini (KK10), kısa süreli eğitimlerin kendilerini tam donanımlı yapmadığı için yeterli olmadığını belirten katılımcıların görüşleri bu doğrultudadır. Bir ilkökul öğretmeni olarak kendisini yeterli görmekle birlikte eğitim alması gerektiği (KK13), yeterli görse de kendisini daha da fazla geliştirmesi

gerektiği (KK15) görüşleri öğretmenlerin ihtiyaçlarını belirtmeleri bağlamında önemlidir. Kendisini yeterli gördüğü halde sürecin yıpratıcı olduğunu (KK7), yeterli olduğunu düşünmekle birlikte müfredatı yetiştirme konusunda özel bir süre ve destek sağlanması gerektiğini (KK17) belirten katılımcıların görüşleri önem göstermektedir.

Öğretmenlerin yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi sürecinde kendilerini yeterli bulma düzeyleri genel olarak olumsuz düzeydedir. Bir kısım öğretmen bu alanda desteklenmesi gerektiğini düşünürken önemli bir kısmı ise kendini yetersiz görmektedir.

Yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde kültür farklılığı ile ilgili öğretmen değerlendirmelerinin sonuçları

Kültür farklılığının sorun teşkil edip etmemesine dair öğretmen değerlendirmesinde olumsuz görüşlerin sebebi olarak daha çok dil gösterilmektedir. Kültür farklılığı ile ilgili sorun yaşandığı ve bunun sebebinin daha çok dilden kaynaklandığı (KK8), daha çok iletişim ve dil problemi ile ilgili sorun yaşandığı (KK14), kültürel sorunlar yaşanmadığı ama dilden kaynaklı olarak öğrencisinin başarısını ölçemediği (KK17) görüşleri kültür farklılığından kaynaklı sorunlar olarak belirtilmektedir. Kısa cevaplarla “Evet, sorun yaşanıyor” (KK1, KK3, KK4, KK9, KK12, KK15) diye belirten katılımcılar sorunun nedenlerinden bahsetmemişlerdir. Kültür farklılığından kaynaklı sorun yaşanmadığını belirten katılımcılar “Hayır, yaşamıyorum” (KK5, KK6, KK7, EK1, KK13, KK16, EK3, KK18) şeklinde kendilerini ifade etmişlerdir. Yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde kültür farklılığının sorun teşkil edip etmemesine dair öğretmen görüşleri genel olarak genel olarak değerlendirildiğinde olumsuz görüşler bulunmakla birlikte olumlu görüşlerin varlığı önemsenecek düzeydedir.

Tartışma

Literatürde bu çalışma ile benzer araştırmalara rastlanmakla birlikte ilkokul düzeyindeki yabancı öğrencilere Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmalar sınırlı sayıdadır. İlkokul düzeyindeki yabancı öğrencilerin aynı anda hem Türkçeyi hem de okuma yazmayı öğrenmek zorunda kalmaları bazı problem durumlarına neden olabilmektedir. Yabancı öğrencilerin sınıf ortamlarına dahil edilmeden önce hazır bulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi ve bu duruma uygun tedbirlerin alınması kaçınılmazdır. Yabancı öğrencilere

Türkçe öğretimi ile ilgili karşılaşılan problem durumları, müfredatı yetiştirme hususunda öğretmenlerin kaygılanmalarına neden olabilmektedir.

Öneriler

- Yabancı çocukların eğitime entegrasyonu için okul öncesi zorunlu dil eğitimi proje kapsamına alınabilir.
- PIKTES projesi öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik olarak geliştirilip uygulanabilir. Bu kapsamda sınıfında yabancı öğrenci bulunan öğretmenlere yönelik olarak ihtiyaç analizi yapılabilir.
- Yabancı çocukların dil becerilerini geliştirebilmeleri ve okula uyum sağlayabilmeleri için her sınıf düzeyinde uyum sınıfları oluşturulabilir.
- Türkçeyi hiç bilmeyen öğrenciler için Türkçe öğretim programı hazırlanarak, okuma ve yazma süreci bu programa göre yürütülebilir.
- Sınıfında yabancı öğrenci bulunan öğretmenler için kurs ya da seminerler düzenlenebilir.
- Yabancı öğrencilerin okul ve sınıf ortamına uyum sağlayabilmeleri için alanında uzman eğitimciler tarafından rehberlik hizmeti yürütülebilir.
- Yabancı çocukların eğitime kazandırılması projesi kapsamında her sınıf düzeyinde örnek etkinlikleri kapsayacak çerçeve programlar oluşturulabilir.
- Sınıfında yabancı öğrenci bulunan öğretmenler için Türkçe öğretimi ile ilgili yardımcı kılavuz ve eğitim materyalleri hazırlanıp gönderilebilir.
- Proje kapsamında yabancı çocuklarla Türk çocukların kaynaşmasını sağlayabilecek sosyal etkinlikler düzenlenebilir.
- Yabancı öğrencilerin ailelerine yönelik dil kursları açılabilir.
- Yabancılar Türkçe öğretimi gerçekleştiren kurslarla iş birliği yapılarak öğrenciler ücretsiz olarak bu kurslara yönlendirilebilir.
- Yabancı öğrencilerin aileleri ile iş birliği sağlanabilmesi için etkinlikler düzenlenebilir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi kapsamında öğretmenlere kullanılacak yöntem ve teknikler ile materyal geliştirme konusunda eğitimler verilebilir.
- Yabancı öğrencilerin anlama becerisi kazanabilmesi için okuma ve dinleme ile ilgili videolar hazırlanarak, dijital araçların faydalarından yararlanmaları sağlanabilir.

Etik Kurul Onayı

Araştırma için gerekli etik kurul izni, İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurul Komisyonu'ndan 01.07.2024 tarihli ve 2024/05 sayılı karar ile alınmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Çıkar Çatışması

Çalışmada herhangi bir çıkar çatışmasına yol açacak durum bulunmadığını beyan ederim.

Kaynakça

- [1] Aydın, H. ve Kaya, Y. (2017). The Educational needs of and barriers faced by Syrian refugee students in Turkey: a qualitative case study. *Intercultural Education*, 28(5), 456-473.
- [2] Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 19-30.
- [3] Boylu, E. ve Işık, P. (2019). Suriyeli mülteci çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerin yaşadıkları durumlara ilişkin görüşleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 895-936.
- [4] Büyükikiz, K. K ve Çangal, Ö. (2016). Suriyeli misafir öğrencilere Türkçe öğretimi projesi üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1414-1430.
- [5] Büyüköztürk, Ş. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- [6] Çapar, M. ve Ceylan, M. (2022). Durum Çalışması ve Olgubilim Desenlerinin Karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 295-312.
- [7] Ekiz, D. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri. Anı Yayıncılık.
- [8] Eyüp, B. ve Arslan, N. ve Cevher, T. Y. (2017). Teachers readiness levels and opinions related to integration course for turkish as a foreign

language to refugees. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 5(4), 174-200.

[9] Moralı, G. (2018). Suriyeli mülteci çocuklara Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15).

[10] Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 29-63.

[11] Tunga, Y. ve Engin, G. ve Çağiltay, K. (2020). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir alana yazın taraması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 317-333.

[12] Turan, M ve Fansa, M. (2021). Göçmen çocukların Türkçe öğretiminde karşılaştıkları problemler. *Milli Eğitim*, 50(1), 11-26.

[13] Ulukuş, M.Y. ve Tümtaş, M. S. (2023). Pıktas projesinin Türkiye'deki Suriyelilerin entegrasyonuna etkisi: Antalya örneği. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 483.

[14] UNICEF(2022).<https://www.unicef.org/turkiye/media/15891/file/turkiye%20de%20geçici%20koruma%20altında%20olan%20suriyeli%20çocuklara%20yönelik%20eğitim%20müdahalesinin%20değerlendirilmesi%20%20nihai%20rapor.pdf>.

Extended Abstract

With the influx of refugees into our country due to the civil war in Syria in 2011, the process of teaching Turkish to foreigners has expanded significantly. The biggest challenge faced by Syrian refugees who have sought asylum in Turkey is the language barrier, both in daily life and in their adaptation to education. As the number of refugees increases, it becomes imperative for them to learn Turkish to adapt to living conditions and sustain their lives here. For children of school age, learning Turkish is essential for continuing their interrupted education and participating in the educational process. Approximately 1.7 million of the Syrian refugees who have come to our country due to forced migration are of school age, and this number reaches 2 million when including around 400,000 children from other countries. Efforts and projects have been initiated for the integration of these school-age children into education (Ulukuş, 2023:483).

In this context, projects implemented by the Ministry of National Education aim to include foreign children in the educational process. The most important of these projects is PIKTES, which supports the inclusion of foreign children in the educational process alongside regularly educated children. The aim of this project is both to teach Turkish to foreign children and to involve them in educational activities. Thus, children are included in classroom settings according to their age levels and continue their education in primary and secondary schools. Initially created to support the educational activities of Syrian refugee children, the PIKTES project has gradually expanded to encompass all refugee children. The project, launched in 2016, included a 40-hour course to introduce the project to teachers with refugee students in their classrooms. Adaptation classes were established in some pilot schools for refugee children, and Turkish teachers were assigned to these classes.

However, the placement of foreign students in schools without receiving prior language education through PIKTES has led to several problems. The adaptation process for students who do not know Turkish takes a long time and is often insufficient. Teachers struggle to manage educational activities while also focusing on the language acquisition process of foreign students. Class teachers without experience in teaching Turkish to foreigners face difficulties in timing and completing the process. Foreign students starting the first grade follow the reading and writing activities alongside normal students, even though separate workbooks have been prepared for them. Serious problems are encountered in imparting language skills in Turkish education. The lack of sufficient infrastructure and studies in teaching Turkish to foreign children is the main problem of this study.

This study aims to address the following subtopics related to the problem:

1. What are the thoughts of teachers with foreign students in their classrooms about the PIKTES project?
2. What issues do teachers face in the process of teaching Turkish to foreign students?
3. What solutions have teachers developed for the problems encountered in teaching Turkish to foreign students?
4. How should the integration of foreign students into education be achieved?

5. What are teachers' expectations from programs developed for foreign children during the process?
6. Do teachers feel competent in teaching Turkish to foreign children?
7. Do teachers encounter problems due to cultural differences in teaching Turkish to foreign children?

A case study model, a qualitative research method, was used in the study. Qualitative research aims to better understand and give meaning to experiences. It progresses from part to whole in categorizing data and defining relationships between categories (Aydın and Kaya, 2017). A case study is a deep examination of an event, phenomenon, or situation.

Data obtained from semi-structured interview forms were interpreted using content analysis. Content analysis aims to reveal the realities within the data, grouping related concepts under themes for the reader's understanding (Yıldırım and Şimşek, 2013, p. 259). Data from observations and interviews are often analyzed using content analysis, involving steps such as setting goals, knowing what to analyze, developing a logical structure, determining coding categories, quantifying, and interpreting findings (Büyükoztürk, 2022).

In the findings section, the problems experienced by primary school teachers with foreign students in teaching Turkish and their proposed solutions are analyzed under subheadings. Teachers' opinions on PIKTES generally indicate that the project is valid and inclusive but needs development and support. Some teachers reported insufficient knowledge about PIKTES. Overall, the process of including foreign children in the Turkish education system needs more systematic planning. Teachers' feedback on the issues faced in teaching Turkish to foreign children highlighted language barriers as a major problem. Difficulties in skills such as comprehension, speaking, and communication were noted, along with the disadvantage of parents not speaking Turkish, which hinders communication and support for the child's education.

Teachers suggested that the primary solution for the integration of foreign students is language courses before they start school. Participants also emphasized the importance of language classes for families of foreign children. The importance of social and cultural activities for foreign students to

understand Turkish culture was stressed. Teachers generally felt inadequate in teaching Turkish to foreign students and highlighted the need for training seminars or courses. Cultural differences were noted as causing issues primarily related to language barriers, with nearly half of the participants indicating they faced such problems.

In conclusion, the opinions of primary school teachers with foreign students about the process of teaching Turkish are crucial. The PIKTES project is vital for the integration of foreign children into the Turkish education system, but it should be implemented considering the needs of teachers and students in public schools. Language skills are a major problem in teaching Turkish to foreign students, particularly in reading, writing, and comprehension. The feedback suggests that language education is essential before starting school, or at least adaptation classes should be established in schools. The importance of social and cultural activities in overcoming cultural differences and supporting families in learning Turkish was frequently emphasized.